

Învățămintele unei etape

Între 9 și 11 noiembrie, am avut privilegiul și privilegiul să particip la etapa pe Centrul Universitar București a celei de-a XIX-a ediții a Festivalului Artei și Creației Studentești. Spun „privilegiul”, pentru că este într-adevăr o șansă să simți, prin intermediul uneia dintre cele mai generoase manifestări artistice, pulsul unei generații.

De la participanții la această întreprindere culturală de masă (deși apropierea termenilor sună destul de rebarbativ!) mă așteptam la o atitudine care să fie expresia denumirii Festivalul Artei și Creației. Ceea ce ar fi presupus două lucruri: opțiunea pentru textul prezentat să fie dirijată de o educație estetică aptă să semnaleze valoarea, iar regia și interpretarea să găsească în text modalități de a educa, la rîndul lor. Căci oricît am vrea să fie „de masă”, festivalul pune totuși în discuție concepte majore — **arta și creația**, deci **esteticul** ca mijloc de atingere a unor importanți țeluri social-politice.

Textele aduse de studenți pe scenă s-ar înscrie în patru mari categorii. Prima este cea a textelor clasice semnate de Alecsandri și Arghezi, care, deși palid reprezentată, dă un semn despre existența unei capacități de orientare în cîmpul valorii dramaturgice, premisă a unei interpretări adecvate. Este relevant în acest sens faptul că ambele formații care au prezentat în versiune scenică astfel de texte au promovat în etapa superioară. Fără a exprima, desigur, o problematică specific studențească, ele sînt valori perene ale literaturii noastre dramatice, și este cu atît mai meritorie exprimarea acestei opțiuni de către studenți.

Cea de-a doua categorie își subsumează producțiile literare ale unor respectabili dramaturgi contemporani, cum sînt Dumitru Solomon, Aurel Baranga, Ion Băieșu sau Vasile Rebreanu. Presupunînd că am depășit momentul în care se ia în discuție calitatea literară a textelor (vezi **Capra cu trei iezi și Scufița roșie** de Dumitru Solomon și **În căutarea sensului pierdut** de Ion Băieșu) — deși cred că ar trebui revenit la el dialectic, fără să ne grăbim a conferi unei scrieri eticheta

de „calitate” sau „valoare” pentru simplul motiv că ar fi concepută în cheie parabolică — devine necesar să ne oferim o explicație plauzibilă a acestor opțiuni. Sînt textele alese reprezentative pentru creația autorilor lor sau pentru perioada contemporană a dramaturgiei române? Exprimă ele o problematică studențească? Sînt ele legate de viziunea tinerețului nostru de azi asupra lumii și vieții? Sau au fost alese pentru trimiterele generalizatoare la condiția umană — motiv etern de meditație, la orice vîrstă am avea? Mă tem că nici una dintre explicațiile posibile nu a fost integral asumată de către studenți. Stă mărturie **Sensul pierdut** al Facultății de T.C.M., spectacol mai mult decît inadecvat la propunerile textului, a cărui neînțelegere, asociată cu stîngăcia trupei, a dat un rezultat penibil.

Premisa că o echipă de teatru își alege textul în funcție de două criterii clare — calitatea lui și posibilitățile formației — mi-a fost, din fericire, confirmată de montările facultăților de Comerț și Tehnologie Chimică, cu **Necunoscuta** de Vasile Rebreanu, respectiv, **Siciliana** de Aurel Baranga.

A treia categorie de texte prezentate în concurs ridică o problemă spinoasă, care depășește cadrul acestei manifestări. Mă refer la textele lipsite de orice fel de valoare.

Dacă întîmplător un asemenea text a fost scris și tipărit și dacă întîmplător a fost prezentat la TV sau pe oricare dintre scenele profesionale (chiar din capitală!), se presupune că a primit girul de calitate, iar studenții îl lucrează imaginîndu-și că, prin problematica lui, le va aduce calificarea. În această tristă situație s-au găsit, de pildă, membrii echipei de teatru a Facultății de Utilaj Tehnologic și alții, destul de numeroși! Așadar, problema spinoasă a opțiunii.

Din păcate slab reprezentată (doar două texte) a fost cea de-a patra categorie, a pieselor aparținînd creatorilor-studenți centrate pe o problematică specifică. Iar dacă **Dialogul Cristinei Stoica** (Facultatea de Medicină Generală), o construcție nai-

**Gabriel Spahiu
și Cătălin Nițică
(formația „Math”
a Facultății de
Matematică) în
„Neguțătorul de
ochelari” de
Tudor Anghezi**

vă, cu personaje stângaci mînuite, a avut dezavantajul unei interpretări prețioase și anchilozate, *Oglinda* studentei Carmen Petrașcu (Facultatea de Drept) a oferit o revelație. Acest text este o operă! — complement al realității, pas înainte spre cunoașterea lumii prin ochii omului tînăr, cu un univers al său, frămîntat de întrebări cu adevărat ale sale. Carmen Petrașcu a ales formula teatrului psihologic, cu un personaj central real, înconjurat în scenă de patru personaje-imagini ce-i oglindesc fațetele esențiale; iar regizorarea spectacolului, studentă și ea, a reușit adecvarea cheii de expresie scenică. Aceasta a fost una dintre puținele manifestări de artă și creație!

Să discutăm acum interpretarea în funcție de opoziția semnificativă „adevărat”-„neadevărat” și să începem punînd „răul” înainte, și spunînd că multe reprezentări au fost neinteresante, actorii fiind lipsiți de libertatea de mișcare în scenă, sau dimpotrivă, avînd un comportament înfîmptător, stradal. De pildă, un interpret al unui rol de muncitor și-a închipuit că va da o notă de veridic adoptînd o vorbire dezlinată, de periferie; rezultatul a fost de-a dreptul jignitor nu numai la adresa actului artistic, dar și a spectatorului, vîdînd lipsa oricărei conștiințe și conștiințe legate de prezența, fie și temporară, pe o scenă. Căci, să ne amintim: scena de teatru nu înseamnă doar rol scris, ci și rol nescris, și cred că acesta este cel mai de luat în

considerare, în implicațiile lui educativ-formative. Actorul, fie el și amator, își asumă o funcție socială; cînd se găsește pe scenă, totul educă — vorbirea, ținuta, veșmintele... Îmi amintesc senzația de crispăre pe care am trăit-o vîzînd *Capra* sau *Scufița*... Facultății de Pediatrie, Dincolo de pseudocostumul interpretei, încărcat cu elementele de prost-gust ale unui bazar de provincie, textul nu se auzea, era rostit plat și înșesat cu așa-zise improvizații, lipsite de orice sens... Nu poți să nu te întrebî în mod serios: ce juriu din lume ar fi promovat o asemenea formație?!

Trupa Facultății de Comerț, prezentă în concurs cu *Necunoscuta* de Vasile Rebreanu, ultima în program, a înviorat atmosfera, oferînd un spectacol la nivel profesionist. Patru tineri și patru scaune au fost deajuns pentru un moment de teatru, lucrat în cele mai mici amănunte de mișcare, de tonalitate a glasului, de expresie, fără urmă de diletantism.

Să avem deci încredere în ideea că spectacole de tipul celor prezentate de formațiile Facultății de Drept și celei de Comerț vor fixa standardul calitativ al concursurilor viitoare, pentru a face din întîlnirile scenice studentești adevărate festivaluri ale artei și creației, care să-și împlinescă menirea ideologică și socială prin înaltă realizare artistică.

Mihaela BURDA